

Международна конференция на високо равнище
„Интелигентната отбрана и обединяването на способностите и споделянето на
разходите – източноевропейска гледна точка за многонационални и иновативни
подходи за развитие на способностите”, София, 2-3 април 2012 г.

Приветствие
на министъра на отбраната на Република България
Аню Ангелов

Дами и господа,

Благодаря на организаторите за тяхната активна работа, да ги поздравява, че поставят на обществено обсъждане темата, която е още по-актуална в съвременни условия на дълбока икономическа и финансови ограничения.

Всъщност, тази криза превърна в основен въпроса за поддържане на сигурността на страните-членки на НАТО, в условията на рестриктивни, бих казал, бюджети за отбрана. Решението на този проблем беше именно концепцията за интелигентната отбрана, която предвижда възможността не само за запазване на съществуващите военни способности, но и за непрекъснато придобиване на нови такива, като целта е да се извършва ефективна приоритизация с оглед на националния интерес. Срещата на високо равнище в Чикаго ще доразвие понятието „интелигентна отбрана“ като ценно средство за постигане на една обща цел на „достъпната сигурност“, такава, каквато всички държави членки както на НАТО, така и на ЕС можем да си позволим.

В момента бюджетите за отбрана са толкова рестриктивни, че държавите не само не могат поотделно да придобиват нови способности, но и изпитват трудности да поддържат вече съществуващите. Има тенденция този процес да не приключи с излизането на страните от финансовата криза, защото по редица причини националните парламенти имат тенденция да не са склонни да върнат автоматично

нивото на военните бюджети на предишното им равнище. В този смисъл, инициативата на интелигентната отбрана няма реална алтернатива и няма да има такава за продължителен период от време.

Понятието за интелигентна отбрана не се появи от нищото. Съюзниците в НАТО имат дълъг опит в съвместно изграждане на военни способности и в оптимизирането на военните бюджети, като например е програмата NSIP (NATO security Investment Programme), програмата за Стратегически транспорт (Strategic Airlift), програмата AWACS, базирани върху общи инвестиции във военна инфраструктура и в съвместно използване на способности.

Впрочем интелигентната отбрана е една от основните характеристики на колективната отбрана, и в този смисъл тя не е съвсем нова концепция, но поставянето и в центъра на вниманието на институциите сега произтича от драстичното намаляване на бюджетите за отбрана. Тази концепция е призвана да издигне това сътрудничество на ново равнище. Същността ѝ се състои не просто и не само във възможността да пестим и да изразходваме по най-целесъобразен начин разполагаемите ресурси. Това е така, защото нито една сделка, свързана с отбраната, не е просто търговска операция. Тя е „прибавяне на стойност“ към националната отбрана и в този смисъл трябва да отговаря на високи политически критерии и да се сключва с максимална отговорност и чувство на дълг пред нациите. Поради това и обединяването на усилията на отделни държави-съюзници в НАТО за придобиване на определени способности е акт на тясно политическо преди всичко сътрудничество и акт на доверие. Тези нови подходи ще доведат до изграждане на нова коалиционна култура между държавите, която ще подобри институционалния и политически капацитет на самия Алианс и ние без съмнение ще излезем от финансовата криза по-силни като съюз, по-гъвкави като способности, по-мъдри като възможност за вземане на трудни и бързи решения.

Има и още един аспект – съвместното придобиване на способности ще допринесе и за интегритета на процеса на провеждане на процедурите, защото те ще

бъдат наблюдавани от няколко нации, ще се състоят на много по-голяма сцена, образно казано, и контролът върху тях ще бъде по-всеобхватен и пълен.

Аз искам в тази връзка да се обърна конкретно към българския бизнес. Междувпрочем, ние в Министерството на отбраната имаме традиция в това отношение – в тази насока е организацията на всеки две години на изложението „Хемус“. Аз съвсем наскоро имах и специална среща с представители на отбранителната индустрия, за да чуя проблемите им и да предложа идеи за взаимнополезни решения.

Следващата важна стъпка е да консолидираме усилия за привличането на съюзници и партньори към реализирането на съвместни проекти. Това ще бъдат проекти за развитие на отбранителни способности, като се отчита целия жизнен цикъл. Приоритетно трябва да се обърнем с конкретни предложения към държавите от Югоизточна Европа, като търсим взаимния интерес. Защото, както вече споменах, интеграцията е възможна само при наличието на взаимно доверие и затова е нужна ясна политическа воля и подкрепа на тези усилия. Само така могат да бъдат постигнати ангажименти за дългосрочно развитие на критично важни и недостигащи способности. Като пример на работещ многонационален проект, с участие и на български фирми, ще посоча програмата на НАТО за съюзно земно наблюдение (AGS). Нашите компании, избрани за подизпълнители при изработване на системата са ”Бианор” АД и ”Технологика”, София, специализирани в областта на софтуерните и комуникационните услуги и ”Телеком ЗТА”, Банско, специализирана в окабеляването, с които са сключени необходимите договорености. Проектът е добър пример за обединение на държави в изграждането на критично важни способности.

Тук бих искал да отбележа и трудното вземане на решение по общото осигуряване на необходимите ресурси за оперативни разходи и поддръжка на тази система, което отне на НАТО няколко загубени години. Причините за това са:

- защитата на национални икономически интереси от някои държави членки, довела до намирането на компромис в т.н специфичен принос в общите разходи (contribution in kind).

- опитите за обединяване на разходите и прилагане на този принцип постфактум за вече съществуващи проекти.

- и трето, на базата на споменатите две причини идва и трудното постигане на необходимата степен на политическо доверие между съюзниците.

Вероятно тези причини ще намират израз и в бъдещи съвместни проекти. Например при съвместното придобиване от страните на нов тип многоцелеви изтребител, където една страна иска да придобие новопроизведен изтребител, но няма ресурси за това, друга страна се отказва от участие поради липса на средства, а трета страна предпочита втора ръка (second hand), за да направи подобно придобиване постижимо.

В тази връзка регионалното сътрудничество на Балканите трябва да бъде многократно усилено.

България вече участва и е заявила интерес към редица многонационални проекти в рамките на НАТО. Чрез тяхната реализация ние очакваме да получим необходимите ни отбранителни способности на възможна и най-вече приемлива за българския данъкоплатец цена. Това ще ни даде възможност да попълним недостига от критично важни способности и едновременно с това да реализираме икономии. А спестените средства ще можем да инвестираме в изграждането на други важни способности. – за България например това е батальонната бойна група.

По линия на „Интелигентната отбрана” на НАТО общият брой на проектите от първа, втора и трета група с възможно българско участие достига седемнадесет, шест от които са проекти от т.нар. първа група (Т1). Проектите от първа група са проекти с най-висока степен на приоритет и общият им брой в НАТО вече е деветнадесет. Това са проекти, които имат определена водеща нация или структура от НАТО. Има

основание да считаме, че на срещата на върха в Чикаго по проектите от тази група ще има решение и след одобрението ще започне тяхното практическо изпълнение. Ние имаме формулирани приоритети за участие на страната ни в проектите от първа група. Това са проектът за ролята на жените на ръководни длъжности в сигурността и отбраната ('Female Leaders in Security and Defense'). От 9 до 11 юли т.г. в София организираме първата конференция по практическата му реализация. Друг проект, по който България има амбицията да бъде с водеща роля, е изграждането на Центъра за изследване, изграждане и развитие на способности на НАТО за управление на кризи и реагиране при бедствия.

Заместник-министър Радев ще засегне в по голяма дълбочина нашето участие в проектите от първа група, затова няма да се спирам на тях.

За бъдещето на инициативата „pooling and sharing” на ЕС е важно също да се обединяват усилия и ресурси на основата на посочените три принципа. Но е налице важна пречка. Това е липсата в системата на общите структурни и кохезионни фондове на съюза на такъв общ фонд в областта на отбраната. Аз няколкократно поставям на срещите на министрите на отбраната този въпрос. Сега, при планирането на следващия период, е необходимо остро да се постави на вниманието на ръководните органи на ЕС този належащ за решаване въпрос, като се има предвид и преместването на фокуса на новата стратегия за национална сигурност на САЩ от Европа към Азия.

В заключение отново ще насоча вниманието Ви към предстоящата среща на върха на НАТО в Чикаго. Ние, заедно с останалите съюзници, работим активно по подготовката на тази среща. Съвместно с Министерството на външните работи разработваме наша национална позиция по всички теми и проекти на документи на срещата. Тази позиция ще бъде изразена и от Президента и ще отразява в пълна степен националните ни интереси и интересите на Алианса. На предстоящата среща на министрите на отбраната и външните работи от НАТО през април ще завършим

основния етап от подготовката на срещата на върха. Затова споделяме повишените оптимистични очаквания за резултатите от нея. Убедени сме, че всички съюзници ще участват в изграждането на отбранителните способности на Алианса по инициативата „Интелигентната отбрана” и тя ще допринесе, както за създаването на способности така и за нови възможности за индустриално сътрудничество. От нас зависи доколко ще реализираме на практика тези възможности.

Благодаря Ви за вниманието и Ви пожелавам успешна работа!